

Nr 1179

Av herr **Nilsson, Nils**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 106, med förslag till lag med vissa bestämmelser i anledning av statens övertagande av lokalhållningen för de allmänna underrätterna, m. m.

Under 1969 års vårsession fattade riksdagen beslut om en reform av de allmänna underrätternas organisation, och enligt beslut av 1970 års riksdag skall staten överta lokalhållningen för dessa underrätter. Reformen innebär att en enhetlig organisation införts den 1 januari 1971, och från samma tidpunkt skall staten överta lokalhållningen.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 106 framläggs förslag till lagstiftning om villkoren för övergång till statligt huvudmannaskap. Vidare tas upp vissa organisations- och anslagsfrågor som hänger samman med reformen.

Förslaget innehåller skilda lösningar för avvecklingen av den nuvarande lokalhållningsskyldigheten som i fråga om häradsrätterna fullgöres av de s. k. tingshusbyggnadsskyldige. Den i propositionen föreslagna lösningen för tingshusbyggnadsskyldige innebär att samtliga tillgångar och skulder utan vederlag skall övergå till staten. Den egendom som ägs av de i tingslaget representerade kommunerna och som enligt lagförslaget utan ersättning skall omhändertas av staten omfattar enligt departementspromemorian följande:

- a) tingshus och andra domstolslokaler med inventarier,
- b) fonder, andra bankmedel och liknande tillgångar,
- c) fastigheter som förvärvats som reserv för framtida nybyggnader eller tillbyggnad av tingshus,
- d) personalbostäder, som inte ligger i tingshus utan t. ex. i särskild byggnad på tingshusfastighet eller på annan fastighet eller som utgörs av bostadsrätts- eller hyreslägenhet,
- e) diverse egendom, t. ex. tingshus som inte längre används för domstolsverksamhet, klockstapel på förutvarande tingsställe, markområde med minnessten på förutvarande tingsplats.

I många kommuner har tingshusen inte enbart byggts med tanke på att tjäna som tingslokal, utan tvärtom har det kommunala lokalbehovet varit av stor betydelse. Tingssalen, som nyttjas vid tingstillfällena, har inbyggts i ett hus som till väsentlig del tjänat och fortfarande tjänar som kommunalhus. Genom den beslutade ändringen i domkretsindelningen — som medför indragningar av såväl tingsställen som domsagokanslier — kom-

mer dessa förhållanden att bli än mer markanta. Att kommunerna skulle nödgas återköpa sina egna tillgångar skulle sannolikt av de drabbade i stor omfattning upplevas som mycket stötande.

De i propositionen anförda motiven för att staten utan vederlag skulle överta de kommunala tillgångar som här avses kan inte anses som bärande. Svårigheten att fördela tillgångarna mellan de primärkommuner som ingår i specialkommunen lär inte vara större än den som varit i fråga om att fördela skyldigheterna, vilket bevisligen gått bra. Motiveringen att man måste låta statsfinansiella och praktiska skäl vara avgörande synes ännu mindre övertygande. Statsfinansiella skäl skulle sannolikt kunna åberopas i många fall för omhändertagande av såväl kommunal som enskild egendom. Så har skett tidigare i vårt lands historia.

Med hänvisning till det anförda hemställes,

att riksdagen vid sin behandling av proposition nr 106 måtte besluta,

1. att fonder, bankmedel och liknande tillgångar, såvitt de ej är erforderliga för nära förestående upprustning av tings- och kanslilokaler, fördelas mellan de i tingslagen ingående primärkommunerna;

2. att staten skall erlägga vederlag för alla lokaler som är erforderliga för domstolsverksamheten och som övertas av staten samt även för i tingshusen befintliga personalbostäder;

3. att beträffande tingshus som även inrymmer lokaler för kommunala behov överläggningar upptas med kommunerna för att säkerställa kommunernas tillgång till erforderliga lokaler; samt

4. att alla tingshuslokaler som inte nyttjas för sitt ändamål och sådana som genom ändrad domkretsindelning upphör att tjäna sitt ändamål skall kvarstå som kommunal egendom liksom annan diverse egendom som förvaltas av tingshusbyggnadsskyldige.

Stockholm den 22 april 1970

Nils Nilsson (cp)
